
Na temelju članka 17. stavak 2. i članka 72. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, u suradnji sa nadležnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, na 4. sjednici održanoj 2. ožujka 2023. godine, donijelo je

**PRAVILNIK
O ČAJU, BILJNOM ČAJU, VOĆNOM ČAJU I INSTANT
ČAJU**

DIO PRVI – OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(Predmet)

- (1) Pravilnikom o čaju, biljnom čaju, voćnom čaju i instant čaju (u daljem tekstu: Pravilnik) propisani su minimalni uvjeti kakvoće kao i drugi zahtjevi koji moraju biti ispunjeni u proizvodnji i prometu čaja.
- (2) Odredbe ovog pravilnika ne primjenjuju se na biljne sirovine u prometu, čajeve koji spadaju u kategoriju djetetskih proizvoda i tradicionalne biljne lijekove (ljekoviti čajevi).

Članak 2.

(Definicije)

Za potrebe ovog pravilnika koriste se sljedeće definicije:

- a) *čaj* - lisni pupoljci i mladi izdanci biljne vrste *Camellia sinensis* L. (sinonim *Thea sinensis* L), porodice *Theaceae*, tretirani odgovarajućim postupcima (maceracija, aeracija, sušenje), od kojih se na uobičajen način može pripremiti napitak;
- b) *lomljeni čaj* - od dijelova potpuno razvijenog lista grma čaja;
- c) *mješavina čaja* - mješavina crnog, zelenog i oolong čaja;
- d) *aromatizirani čaj* - čaj kome su dodane odgovarajuće arome;
- e) *bezkofeinski čaj* – čaj iz kojeg je odgovarajućim tehnološkim postupcima ekstrahiran kofein;
- f) *kofein* - alkaloid koji se nalazi u listovima, sjemenkama i plodovima biljaka;

- g) *biljni čaj* – jednolično nasjeckani suhi ili rjeđe svježi dio biljke (plod ili dijelovi ploda, sjeme, cvijet, dijelovi cvijeta, list, biljka, stabljika, kora, korijen, rizom, klupko ili gomolj) iz kojeg se na uobičajeni način može pripremiti piće;
- h) *mješavina biljnog čaja* - homogena mješavina usitnjenih suhih ili rjeđe svježih dijelova dvije ili više biljaka;
- i) *voćni čaj* – biljna čajna mješavina koja sadrži više od 50% usitnjenih suhih dijelova samoniklog ili usitnjenog voća;
- j) *instant čaj* - proizvod od ekstrakta čaja ili biljnog čaja, u krutom ili tekućem obliku, od koga se napitak priprema izravnim otapanjem u toploj ili hladnoj vodi;
- k) *tekući instant čaj* - tekući ekstrakt ili tinktura određenog dijela biljke, odnosno mješavina dva ili više tečna ekstrakta ili tinktura različitih biljaka;
- l) *instant čaj u krutom obliku* - suhi ekstrakt određenog dijela biljke, odnosno mješavina dva ili više suhih ekstrakta različitih biljaka.

Članak 3.

(Proizvođačka specifikacija)

- (1) Na proizvode koji se odnose na proizvode iz članka 1. stavak (1) Pravilnika, a za koje nisu propisani zahtjevi kvalitete i drugi zahtjevi, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga pravilnika.
- (2) Za proizvode iz stavka (1) ovoga članka proizvođač je dužan prije početka proizvodnje izdati proizvođačku specifikaciju.
- (3) Specifikacija proizvođača mora sadržavati kratak opis tehnološkog procesa proizvodnje proizvoda, osnovne zahtjeve kakvoće, izvješće o ispitivanju zahtjeva kakvoće (zdravstvena ispravnost, senzorska, fizikalna i kemijska svojstva) te podatke iz deklaracije sukladno Uredba o informiranju potrošača o hrani. O usvojenim proizvođačkim specifikacijama proizvođač vodi evidenciju koja mora sadržavati sljedeće podatke:
- evidencijski broj specifikacije;
 - datum usvajanja specifikacije proizvođača;
 - datum početka proizvodnje prema specifikaciji proizvođača i
 - datum obavljenog ispitivanja zahtjeva kakvoće utvrđenih u specifikaciji proizvođača.

Članak 4.

(Stavljanje u promet)

- (1) Proizvodi se stavlja u promet u izvornom pakiranju koje osigurava očuvanje kakvoće do trenutka otvaranja u roku uporabe, te moraju imati deklaraciju na pakiranju ili etiketu koja je u skladu s Uredbom o informiranje potrošača o hrani.
- (2) Proizvodi čija je kakvoća propisana ovim pravilnikom mogu se stavljanje u promet na malo u rinfuznom stanju u specijaliziranim prodavaonicama, uz uvjet da je na prodajnom mjestu na posudi ili ambalaži iz koje se proizvod nudi potrošaču istaknuta odgovarajuća deklaracija proizvoda.
- (3) Proizvodi se moraju čuvati na suhom i hladnom mjestu, ne smiju biti izloženi sunčevoj svjetlosti, vlazi i velikim temperaturnim promjenama, te ne smiju stajati u blizini proizvoda čiji se miris može upiti.

Članak 5.

(Odstupanja neto količine)

- (1) Dopuštena odstupanja neto količine pojedinačno pakiranih proizvoda ispisana su u toč. a), b) i c) ovog članka (tabela 1, 2 i 3).

a) Tablica 1

Redni broj	Deklarirana neto masa	Dopušteno odstupanje od deklarirane neto mase
1	do 3 g	15%
2	preko 3 do 50 g	7,5%
3	preko 50 g	3%

Dopuštena odstupanja neto mase pojedinačno pakiranih proizvoda

b) Tablica 2

Dopuštena odstupanja od deklariranog volumena pojedinačno pakiranog proizvoda

Redni broj	Deklarirani volumen	Dozvoljeno odstupanje od deklariranog volumena
1	10 ml	10%
2	preko 10 do 50 ml	5%
3	preko 50 do 100 ml	3%

c) Tablica 3

Dozvoljeno odstupanje masenog udjela pojedinog sastojka u mješavini biljnog čaja s manje od deset sastojaka

Redni broj	Deklarirana količina sastojaka mješavine %	Dozvoljeno odstupanje
1	do 5	40%
2	preko 5 do 10	35%
3	preko 10 do 50	25%
4	preko 50	20%

- (2) Srednja vrijednost stvarnog odstupanja od deklarirane neto količine za uzorak od deset nasumično uzetih pojedinačnih pakiranja mora biti manja ili jednaka 40% od dopuštenog odstupanja za dane deklarirane neto količine navedene u tabelicama 1, 2 i 3 stav (1) ovog člana.

DIO DRUGI - POSEBNE ODREDBE

Članak 6.

(Definicija i vrste čaja)

- (1) Naziv čaj označava lisne pupoljke i mlade izdanke biljne vrste *Camellia sinensis* L. (sinonim *Thea sinensis* L), porodice *Theaceae*, tretirane odgovarajućim postupcima (maceracija, aeracija, sušenje), od kojih se na uobičajen način može pripremiti napitak.
- (2) Prema načinu proizvodnje čaj se stavlja u promet kao:
- crni čaj* - fermentirani čaj (treća faza prerade, kada se sokovi iz osušenog lista oksidacijom kemijski mijenjaju i razvijaju aromu crnog čaja);
 - ulong (oolong) čaj* - crveni čaj, polufermentirani čaj;
 - zeleni čaj* - nefermentirani čaj;
 - žuti čaj* - minimalno fermentiran čaj;
 - bijeli čaj* - minimalno prerađeni, nefermentirani čaj od mladog lišća čajevca;
 - PU-ERH čaj* - crni zreli čaj, visoko fermentiran.
- (3) Ako se u proizvodnji koriste dijelovi potpuno razvijenog lista grma čaja, takav čaj se stavlja u promet pod nazivom *lomljeni čaj*.
- (4) Čaj iz stavka (2) ovog članka može biti označen s naznakom zemlje u kojoj je proizveden (npr. kineski, ruski, indijski, cejlonski, java itd.) zajedno sa svojim uobičajenim trgovačkim (marka) imenom.

Članak 7.

(Zahtjevi za stavljanje u promet)

Čaj koji se stavlja u promet mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:

- a) da ne sadrži pokvareno ili pljesnivo lišće, čajnu prašinu ili ostatke čaja slijepljene ljepljivim tvarima ili nastale na drugi način;
- b) da ne sadrži strane primjese biljnog porijekla ili tvari drugog podrijetla, dodane radi povećanja mase;
- c) da nije prethodno vađen;
- d) da nije promijenjenog izgleda;
- e) da sadrži najviše do 30% m/m peteljki i čajnih grančica, s tim da se pri određivanju količine stabljika i grančica ne uzimaju u obzir žile lista (sa ostatkom ili bez ostatka lista);
- f) da ne sadrži više od 1% dijelova drugih biljaka koji se ne mogu identificirati vizualnim pregledom ili povećalom;
- g) da ne sadrži više od 15% nediferenciranih i praškastih dijelova (ispod 0,75 m/m);
- h) da sadrži najmanje 32% m/m vodenog ekstrakta;
- i) da sadrži od 4% do 8% m/m ukupnog pepela;
- j) da sadržaj pepela topljivog u vodi bude najmanje 45% m/m od ukupnog pepela;
- k) da lužnatost pepela topljivog u vodi (računato kao KOH) treba biti 1,0% do 3% m/m;
- l) da sadržaj pepela netopivog u kiselini ne bude veći od 1% (m/m);
- m) da sadrži do 12% m/m vlage;
- n) da sadrži najmanje 1% (m/m) kofeina.

Članak 8.

(Mješavina čaja)

Mješavina čaja je mješavina čajeva navedenih u članku 6. stavak (2) toč. a), b), c), d), e) i f) ovog pravilnika.

Članak 9.

(Aromatizirani čaj)

- (1) Pod nazivom *aromatizirani čaj*, s podacima o vrsti čaja prema načinu proizvodnje (npr. *aromatizirani crni čaj*), stavlja se u promet čaj kojem su dodane odgovarajuće arome,
- (2) Prirodno aromatizirani čaj je čaj kojem se radi dobivanja specifične arome dodaju dijelovi drugih biljaka (npr. cvijet jasmína, narančina kora, cimet i slično).
- (3) Aromatizirani čaj i prirodno aromatizirani čaj moraju ispunjavati uvjete propisane u članku 7. ovog pravilnika.

Članak 10.

(Čaj bez kofeina)

- (1) Pod nazivom bez kofeinski čaj, s podacima o vrsti čaja prema načinu proizvodnje (npr. *Bezkofeinski crni čaj*), stavlja se u promet čaj kod kojeg je odgovarajućim tehnološkim postupcima izvršena ekstrakcija kofeina, tako da konačni proizvod ne smije sadržavati više od 0,4% ovog sastojka.
- (2) Čaj bez kofeina mora ispunjavati uvjete kakvoće propisane člankom 7. ovog pravilnika, osim uvjeta iz točke n) istog članka.

Članak 11.

(Stavljanje u promet prema kvalitetu)

- a) Čaj, čajna mješavina, čaj s okusom, čaj s prirodnim okusom i čaj bez kofeina prema kvaliteti stavlja se na tržište kao:
- b) Čaj I. kakvoće, koji ne smije sadržavati više od 15% m/m odvojenih stabljika i čajnih grančica;
- c) Čaj II. kakvoće, koji ne smije sadržavati više od 30% m/m odvojenih stabljika i čajnih grančica.

Članak 12.

(Biljni čaj)

- (1) Biljni čaj je jednolično usitnjen suhi ili rjeđe svjež dio biljke (plod ili dijelovi ploda, sjeme, cvijet, dijelovi cvijeta, list, biljka, stabljika, kora, korijen, rizom, vrijesak ili gomolj) od kojih se na uobičajeni način može pripremiti čajni napitak.
- (2) Posebne vrste biljnog čaja:
 - a) *Mate* čaj – Dobiva se namakanjem suhog lišća biljke *Ilex paraguariensis* koji raste u subtropskim dijelovima Južne Amerike.
 - b) *Ruibos (Rooibos)* čaj – je proizvod od izrezanog, fermentiranog i osušenog lišća i vrhova biljke roouibos (*Aspalathus linearis*) poznat kao "crveni grm".
- (3) Biljni čaj stavlja se u promet pod nazivom "čaj od..." pri čemu je naziv biljke naveden na službenim jezicima Bosne i Hercegovine sa jasno naznačenim dijelom biljke koji je korišten pri proizvodnji (npr. "čaj od cvijeta kamilice", "čaj od lista mente" i sl.).
- (4) Deklaracija biljnog čaja može sadržavati i latinski naziv biljke, kao i zaštićeno ili trgovačko ime biljnog čaja.

Članak 13.

(Mješavina biljnog čaja)

Mješavina biljnog čaja je homogena mješavina usitnjenih suhih ili rjeđe svježih dijelova dviju ili više biljaka.

Članak 14.

(Voćni čaj)

Voćni čaj je mješavina biljnog čaja koja sadrži više od 50% usitnjenih suhih dijelova samoniklog ili uzgojenog voća.

Članak 15.

(Dodaci biljnom čaju, mješavini biljnog čaja i voćnom čaju)

- (1) Biljni čaj, mješavina biljnog čaja i voćni čaj mogu se aromatizirati dodatkom odgovarajućih aroma kako je navedeno na deklaraciji.
- (2) Biljni čaj, mješavina biljnog čaja i voćni čaj mogu se miješati sa čajem iz članka 6. stavak (2) ovog pravilnika, pri čemu na 100 grama proizvoda mora biti navedena količina čaja u gramima.

Članak 16.

(Uslovi za stavljanje u promet)

- (1) Biljni čaj, mješavina biljnog čaja i voćni čaj moraju ispunjavati sljedeće uvjete:
 - a) izgledom, mirisom i okusom moraju odgovarati deklariranoj sirovini;
 - b) mješavina biljnog čaja mora predstavljati jednočlanu mješavinu ravnomjerno raspoređenih sastojaka;
 - c) da ne sadrži više od 15% praškastih dijelova (čestice manje od 0,75 mm);
 - d) da sadrže najviše do 10% drugih dijelova iste biljke koji nisu opisani kao biljna sirovina;
 - e) da ne sadrži više od 1% dijelova drugih biljaka koji nisu deklarirani;
 - f) da sadrže najviše 14% vlage;
 - g) da ne sadrži više od 10% ukupnog pepela..
- (2) Biljni čaj koji se pakira u podijeljena, jednodozna, pakovanja (filter vrećice) mora biti veličine čestica 2 (od 0,75-2 mm).

Članak 17.

(Instant čaj)

- (1) Instant čaj je proizvod proizveden od ekstrakta čaja ili biljnog čaja, u čvrstom ili tekućem obliku, od kojeg se napitak priprema izravnim otapanjem u toploj ili hladnoj vodi.

- Instant čaj u krutom obliku je suhi ekstrakt određenog dijela biljke, odnosno mješavina dva ili više suha ekstrakta različitih biljaka, kojoj se mogu dodavati aditivi u skladu s Pravilnikom o prehranbenim aditivima ("Službeni glasnik BiH", br. 33/18 i 6/21).
- (2) Tekući instant čaj je tečni ekstrakt ili tinktura određenog dijela biljke, odnosno mješavina dva ili više tekuća ekstrakta ili tinkture različitih biljaka.
 - (3) Instant čaj u čvrstom obliku koji se stavlja u promet mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:
 - a) da miris i ukus odgovaraju sirovini od koje su proizvedeni;
 - b) da sadržaj vlage nije veći od 8% m/m;
 - c) da je topljivost u vodi najmanje 99%.
 - (4) Tekući instant čaj koji se stavlja u promet mora ispunjavati sljedeće zahtjeve:
 - a) da miris i ukus odgovaraju sirovini od koje su proizvedeni;
 - b) da sadržaj etanola nije veći od 70% v/v;
 - c) da sadržaj metanola i 2-propanola nije veći od 0,05% v/v.
 - (5) Za proizvodnju instant čaja u prahu i tekućeg instant čaja proizvođač je dužan prije početka proizvodnje izdati proizvođačku specifikaciju.

Članak 18.

(Uzorkovanje i analiza)

- (1) Način uzorkovanja i određivanje parametara kakvoće čaja određeni su međunarodno priznatim standardima laboratorijskih ispitivanja.
- (2) Laboratorije koji provode analize iz stava (1) ovog člana moraju imati akreditirane ili druge međunarodno priznate metode ispitivanja.
- (3) Laboratorije koje provode praćenje moraju biti akreditirani prema standardu BAS EN ISO/ IEC 17025.

DIO TREĆI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 19.

(Službene kontrole i inspekcijски nadzor)

Službena kontrola i inspekcijски nadzor provode se u skladu s važećim zakonskim propisima o službenoj kontroli i inspekcijском nadzoru.

Članak 20.

(Prestanak važenja propisa)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju važiti odredbe Pravilnika o čaju, biljnom čaju, voćnom čaju i instant čaju ("Službeni glasnik BiH", broj 54/11)

Članak 21.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 54/23
2. ožujka 2023. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

